Štev. 43. Leto LXV. V Ljubljani, 12. novembra 1925. Poštnina plačana v gotovini.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana" ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2·50 od petit vrste. Inseratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

„Zrušimo organizacijo!"

Odgovor »Učiteljskemu Tovarišu«.

»V 41. številki »Učit. Tovariša« odgovarja članka Mirče Kozin tovarišu Medveščeku, ker se je slednji drznil izreči vodstvu UJU, pov. Ljubljana ostro kritiko, oz. grajo. Po ideologiji tega sobrata bi morala biti kritika vse lepša, vse milejša. Res težke so bile besede, toda upravičene. Milejša kritika je bila na mestu le pred leti. **Sedaj pa, ko se vse ruši, ko nimamo v resnici pokazati nobenega pravega uspeha naše organizacije, razun nekaterih ustanov, katere služijo le izvoljenim, sedaj pač človek težko izbira primerne izraze!**

In tov. Medveščeк ni bil v Šoštanju osamljen! To je laž, kajti marsikateri je na tihem soglašal z njim, ni se pa upal na plan, boječ se maščevalne roke! Temboli dobrodošel tak član, kakoršen je B. Medveščeк in blagor društvu, kjer biva!

Pravite, da je rušiti lažje nego zidati. Kaka pomota in dokaz, da člankar nima vpogleda v soc. življenje! Pomislite vendar, da je moral vsak javni rušilec, vsak kritik zrušiti v sebi vso konzervativnost, vso udobnost, da je lahko zidati s temelja! In ko je opravil pri sebi, je stopil na plan in seveda zadel starine (ne samo po letih, temveč češče po duhu).

Sedanji ustroj UJU vendar ne odgovarja duhu časa! To mnenje je vseobče in ne samo tovariša Medveščeka in tudi ne samo učiteljstva. **Vprašam Vas samo: Kaj nam je dala organizacija (in tudi vsa ostala društva) in kaj nam nudi sedaj?** Kaj je izišlo iz društva, kar bi dvignilo društvo oz. člane? Morda materialne dobrine? Kje je pa etična in moralna stran društva? **Mari so oni etično dobri ljudje, ki imajo v rokah vodstvo društev?**

Da, prav ima tov. Medveščeк. — Vi niste znali vzgojiti svojih članov v prave člane, v etično dobre ljudi — zato proč z Vami! Dekadenca naših društev je tu!«

»Narodni Dnevn.«, št. 229, 3. XI. 1925.

H. K.

Nekaj ljudi je, ki jim ni znana borba in razvoj naše organizacije za osnovanje velike edinstvene državne organizacije učiteljstva, ki jim ni znana borba za podržavljenje učiteljstva, za znižanje službene dobe od 40 na 32 službenih let, ki jim niso znani uspehi organizacije za prvo zvišanje in izenačenje plač učiteljstva v naši državi, ki jim ni znana borba za unešenje učiteljstva v činovniški zakon, ki jim ni znana borba za uvrstitev učiteljstva po razvrstilni uredbi, da je učiteljstvo edina stroka med drž. uradniki, ki ima avtomatično napredovanje, kar je neprecenljive vrednosti, ki jim ni znana še nedobojevana borba organizacije za uveljavljenje pravnih, materijalnih in kulturnih zahtev učiteljstva v šolskem zakonu itd., itd.

Prišli so pozneje, se vsedli na mehko in si nadeli devizo, **da zrušijo vse!**

UJU so presojali po člankih, ki so jih brezglavi elementi, po subjektivnem naziranju, objavljali v tržaškem »Učiteljskem listu«. Začetek in konec ter vzor vse organizacije je bilo le delo »Učiteljske zveze« v Julijski krajini pod njihovo ero. Na UJU gledajo s prezirljivim zasmehovanjem, ne oziraje se na razmere, ki vladajo tam in tu.

Prožeti komunističnih nazorov in rušilnega duha, ki hoče biti rušilec nacionalne države v Italiji in pod vtisom fašistovske rušilne metode, ki hoče le na nasilno ustvarjenih razvalinah graditi svojo »novo tvorbo«, hočejo uporabljati iste metode sedaj v naši državi in samo rušiti, ne da bi samo enkrat povedali, kaj hočejo zgraditi novega in kaj postaviti mesto tega, kar podirajo. V izobraževalnih tečajih pri Sv. Luciji so se nalezli poleg dobrega tudi komunističnega rušilnega duha, ki je bil morda dobra metoda za samoohranitev v Italiji in sedaj hočejo istega duha zasejati tu med učiteljstvo, kot edino zveličavno in primerno sredstvo za ozdravljenje vseh razmer tudi v naši državi.

Dolgo smo molčali, toda danes moramo povedati javno: da jim ni za stanovsko vzgojo in kulturno izobrazbo, temveč jim je gornja tendenca prva, ki jo zasledujejo pri vsem svojem delu.

Učiteljski pevski zbor je v Julijski krajini velikega pomena, ker kulturno dviga in nacionalno ohranjuje naš živelj v Italiji. Tudi to proglašajo kot univerzalno sredstvo za ozdravljenje razmer med učiteljstvom v naši državi, ne oziraje se pri tem na razmere in potrebe tu in tam. Veliko gonjo uprizarjajo napram vodstvu organizacije, češ, da jim ni izvedla tega za sedaj še lahko odložljivega sredstva za učiteljsko organizacijo v naši državi in da je dala to univerzalno sredstvo proti vsemu nezadovoljstvu v učiteljskih vrstah v naši državi iz rok — »Društvu učiteljev glasbe«. Ne upoštevajo pa pri tem, da se je s tem izvršila le razbremenitev in se je izvedel le princip delitve dela, ker so člani »Društva učiteljev glasbe« — ki so povečini tudi člani UJU — prevzeli veliko breme nase; da se je s tem tudi gmotno razbremenilo UJU, ker bodo člani »Društva učiteljev glasbe« žrtvovali čas, predavanja itd. ob svoji požrtvovalnosti brezplačno učiteljskemu pevskemu zboru. Učiteljski pevski zbor pa bo ostal vseeno učiteljski ter bo dvigal tudi ugled članov UJU, ki bo lahko drugam posvečalo svojo, že itak na malo število aktivnih delavcev omejeno energijo in sile. Ne upoštevajo, da je pevski zbor sedaj v strokovnih rokah, kar je edino pravilno.

Nočejo upoštevati, da dokler nimamo osigurane splošne trdne baze, t. j. ustalitve prosvetnih razmer s šolskim zakonom, na kateri se bo šele lahko organizacija posvetila drugim vprašanjem — se mora organizacija posvečati v prvi vrsti tem vprašanjem. Prvo je dobra baza, za katero se sedaj borimo, da nas ne bodo potem vedno znova vznemirjala pravna vprašanja, na tej šele bomo lahkko potem mirno delali za kulturno in gospodarsko povzdigo našega stanu in za socialni ugled učiteljstva.

Manjvredni so jim tudi naši listi! Vzor jim je »Učiteljski list« v Trstu, ki ima povečini pedagoško šolsko vsebino. V svoji kratkovidnosti pa prezrejo, da imamo pri nas višje organiziran tisk in za prosvetno-šolska vprašanja specialen list »Popotnik«. Ne pojmujejo naloge stanovsko-političkega lista, kot prvovrstno organizačnega glasila, stanovsko borbenega glasila in tudi menda hotoma prezro sistematično delo za vzgojo mladine z mladinskim listom »Zvonček«, organizačnim glasilom prosvetnega dela »Prosveta« in organizačnim glasilom za temeljito, sistematično vzgojo stanovskega naraščaja »Učiteljsko Omladino«.

Vse to jim je — nič!

Njihovo pozitivno delo pa je, ako se jih pri okrajnih društvih postavi v izobraževalni ali prosvetni odsek, da tam kaj ustvarijo in pokažejo, da se ob koncu sezije izgovarjajo na pov. UJU, »da zato niso nič delali in naredili, ker tudi pov. UJU ni nič delalo in ker niso imeli nobene opore v centralnih odsekih«, dasi je niti niso iskali, niti pri teh odsekih sodelovali niti skušali dvigniti. Pozitivno njihovo delo je tudi to, da pridejo k zborom, kadar imajo upanje, da bodo kaj zrušili, ni jih pa k nadaljnim sejam, ko je treba delati, graditi.

Rušiti je prvi in zadnji njihov program, ki so ga dosedaj javno objavili in ga javno proklamirajo!

Najžalostnejše pa je to, da morajo radi njihovega razdiralnega dela po nedolžnem trpeti drugi, kajti javno mnenje učiteljstva in merodajnih faktorjev ter razpoloženje se je pričelo obračati proti temu, kar prihaja iz Primorja z nekim nezaupanjem. Zato smo morali izpregovoriti javno, radi one ogromne večine, ki je tudi iz Primorja in sigurno ne soglaša z njimi, na katero pada po krivici tudi senca tega zla, ker se je pričela sodba preveč pavšalirati.

Zabraniti moramo, da radi posameznih ne bodo trpeli vsi, in da radi njihovega brezglavega početja ne bodo trpeli oni, ki bodo po sili razmer tudi v bodoče primorani zateči se v našo državo.

Če kdo, pa organizacije ne bodo pustili rušiti oni, ki so jo pomagali graditi in so jo zgradili!

Problem našega stanovskega gospodarskega vprašanja.

(Odgovor na gospodarske zmote gosp. Bogumila Medveščka.)

Nisem sicer jaz poklican za to, da moram zagovarjati naša stanovska gospodarska podjetja proti zopetnim izpadom na nje s strani gosp. Medveščka v »Narodnem Dnevniku« št. 230 od 4. novembra 1925 in bi bila to naloga vodilnih in odločujočih faktorjev naših stanovskih gospodarskih podjetij in našega stanovskega gospodarstva, vendar se mi zdi v škodo stanu, našim ustanovam in resnici, če molčimo in pustimo, da se senzacionalne demagoške vesti, ponajveč brez resnične podlage širijo med učiteljstvom.

Predvsem moram konštatirati, da so vse učiteljske gospodarske ustanove, zadruge in društva samostojna podjetja, s svojimi od organizačnega vodstva ločenimi upravnimi odbori, **odvisne in odgovorne občnim zborom lastnih zadružnikov, oziroma članov.** Vodstvo organizacije preko teh občnih zborov nima vpliva na ta podetja in tudi ne direktne-

LISTEK.

V Pariz.

(Dalje.)

Obedujemo pri rojaku Srbijancu Dobri Jaksimoviću, ki ima svoj restoran Rue de la Harpe 3. Hrana je obilna in dobra in nas je postregel prav dobro, za kar mu gre bratska zahvala i na tem mestu. Natakarji so večina Grki, izjema je bil Pero, ki je imel polne roke dela z nami, ker je razumel naš jezik.

Promet po Parizu je ogromen. Rodoljub z dežele postane nervozen na širokih bulvarjih, ker mu piskajo avtomobilske hupe od vseh strani in revež včasih skoraj ne ve, kam bi ušel pred pretečo nevarnostjo. Če pa človek natančno pregleda ves ta velikanski promet, vidi, da funkcionira brezhibno. Brez vpitja, prerivanja in karambolov valovijo nepregledne množice ljudi in velikanski treni najrazličnejših vozil. Največji umetniki na cestah so pa brez dvoma kolesarji, ki švigajo z nepojmljivo spretnostjo med ljudmi in vozili. Mnogo pripomore k rednemu prometu tudi velika zavest vsakega posameznika in pa obzirnost, ki jo drugod skoraj ne poznajo. Našim avtomobilistom, ki tako nesramno drvijo skozi vasi, bi priporočal malo pariške šole. Tam je pešec res človek in ima vso prednost pred avtom. Kdor se vozi, pridobi ogromno na času in gotovo ni prav, če se ustavlja počasnega pešca, ki gre za vsakdanjim kruhom. Na križiščih so signalne svetilke, ki zagore od časa do časa in dajejo z zvoncem signal za ustavitev prometa v eni smeri. Takrat se požurijo drugi, da pridejo preko cest in potem se promet zopet regulira na drugi strani.

Pri velikem prometu je videti prav dobro, da je n. pr. »vozi levo!« ali označenje vozne smeri po vozniku kakoršnegakoli vozila ni kaprica od strani policije, ampak krvava potreba, da se vrši promet nemoteno in se preprečujejo razne nesreče. Naravnost ogromen promet je pa pred opero. Tam pravijo, da pasira dnevno skoraj pol milijona ljudi. Zelo praktični so taksi, ki jih je na tisoče. Prostora je v njih za 4 osebe in od 1 km plačaš 1 Fr, tudi za 4 osebe. Po tem računu bi se pripeljal človek s tremi prijatelji na Posavje za 10 kron! Tujec imej vedno pri sebi razločno pisan naslov svojega stanovanja, konzulata in še kakšen drugi znani naslov, od koder se lahko zopet orientiraš. Če se izgubiš, je najenostavnejše poklicati taksi s »hep!«, pokazati adreso in kmalu si na mestu. To velja seveda za take ljudi, ki ne znajo dovolj jezika, za nas to ni veljalo, ker smo znali vsak svoj jezik — hm!

Policija je, kar se prometa tiče zelo rigorozna in daje pešcem vedno prednost pred vozili in ta demokratizem v praksi mi je jako ugajal.

(Dalje prih.)

Jedna marljiva, svestrana i vrlo plodna radenica — naša drugarica.

Skromnost je jedna od običnih vrlina, koju poseduju pravo obrazovani ljudi. Oni, u posedu visoke kulture, mirno i nesebično, ne očekujući nikakve nagrade ni pohvale, rade i grade. Radnja i gradnja — to im je svrha, cilj. Ne razmeću se svojim stvaralačkim silama, da drugima kade i da ih drugi hvale. Takvi nesebični, skromni, tihi i »nerazvikani« a snažni pojedinci ostanu kadkada nezapaženi, osobito u manje obrazovanoj sredini, kao što je nažalost naša! Mi smo dali toliko svetlih, umnih, radnika, koji su stekli svetski glas te su u stranom svetu vrlo uvaževani, a mi ih, na sramotu našu, malo ili nimalo ne poznajemo. Tek nam stranci moraju da otkriju naše narodno blago! Preko drugih naroda mi koliko toliko poznajemo naše velikane i naše bogatstvo. Osim mnogih drugih, tako je i Jelica Belović-Bernadzikovska v vanjskom svetu cenjena kao vrlo odlična spisateljica, organizatorica itd., dok je kod nas baš od »merodavnih krugova«, od kojih bi čovek očekivao najviše razumevanje, ona, rekao bi — prezrena!

Jedan naš idealni drug, Dušan Jelkić, učitelj u Starom Bečeju (Bačka), koji osobno ne poznaje gospodju J. Belović-B., napisao je jedan veoma simpatičan prikaz svestranog i plodnog delovanja ove gospodje. Taj prikaz, knjižica od 32 str. velikoga formata, izdana u Sarajevu ov. god. (Štamparija »Obod«) nosi naslov »Četrdeset godina književnog rada Jelice Belović-Bernadzikovske«.

Nije tek slučaj što jedan učitelj o učiteljici može da napiše tako istinit, iskren, topao i jasan pregled. Taj pregled je izraz dubokog i dužnog poštovanja što ga naš drug ima prema lično nepoznatoj drugarici. Iz toga pregleda izbija, da je njezina bol — njegova bol, njezina radost i veselje — njegova radost i veselje. On s njome oseća, plače i smeje se. Baš drugarski! I ja sam ovu malu ali toplo pisanu knjižicu sa uživanjem čitao, te osetih je deo one sramote, koja pada na sve one, koji se ponose sa poznavanjem možda i tuđe književnosti, a svoju poznaju »ni s oka ni s boka«!

(Dalje prih.)

Obdarujte deco za Miklavža s knjigami iz založbe Učiteljske tiskarne!